

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ESG-ЗВІТНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО ІНФОРМАЦІЙНИХ ЗАПИТІВ КОРИСТУВАЧІВ: ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ¹

ACCOUNTING FOR THE FORMATION OF ESG REPORTING INDICATORS ACCORDING TO USERS' INFORMATION REQUESTS: LEGISLATIVE REGULATION

Олійник Оксана Вікторівна

доктор економічних наук, професор, перший проректор,
Державний університет «Житомирська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2188-9219>

Поліщук Ірина Романівна

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри,
Державний університет «Житомирська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6074-6627>

Oliinyk Oksana, Polishchuk Iryna
Zhytomyr Polytechnic State University

Запропоновано етапи формування інформаційної системи бухгалтерського обліку для відображення показників у ESG-звітності. Розроблено алгоритм визначення достатності фінансування природоохоронних заходів в разі сплати екологічного податку. З'ясовано, що для оцінки достатності фінансування слід порівнювати суми сплаченого екологічного податку та витрат на природоохоронні заходи. Обґрунтовано, що фактичний обсяг фінансування є недостатній, якщо розмір сплаченого екологічного податку перевищує суму витрат на природоохоронні заходи. Встановлено достатність фінансування природоохоронних заходів, якщо розмір сплаченого екологічного податку та сума витрат на природоохоронні заходи є тотожними. Обґрунтовано, що найвищий рівень екологічної відповідальності виникає, якщо сума витрат на природоохоронні заходи перевищує розмір сплаченого екологічного податку. Встановлено, що найвищий рівень екологічної відповідальності забезпечує рівень фінансування, що перевищує розмір оціненої шкоди довкіллю і дозволяє проводити заплановану екологічну політику та здійснювати природоохоронні заходи в повному обсязі відповідно до поточної потреби та проекти на перспективу. Взаємозв'язок статистичної, податкової та фінансової звітності уможливорює встановити перелік показників для оцінки достатності фінансування природоохоронних заходів в разі сплати екологічного податку.

Ключові слова: ESG-звітність, бухгалтерський облік, облікова політика, сталий розвиток, екологічна відповідальність.

It has been found that the methodological recommendations on the meaningful content of the sections of the management report in Ukraine do not fully disclose the requirements of the EU Directive for ESG reporting. The "Environmental Aspects" section should contain information on the impact of climate on the company's activities and vice versa, possible risks to the results of the companies' activities due to climate change and the ability to maintain competitive positions and scale of operations in the case of different climate scenarios. It is suggested that the Social Aspects and Human Resources Policy section of the report be supplemented with information on forced labor and child labor in their value chain. The corporate governance section of the governance report should be supplemented with information on corporate culture, the fight against corruption and bribery, and the approach to business ethics. The stages of formation of an accounting information system for displaying indicators in ESG reporting are proposed.

¹ Дослідження виконано за підтримки МОН України в рамках проекту «Розробка механізму сталого розвитку економічних систем в умовах воєнних дій та післявоєнного відновлення економіки» (реєстраційний номер 0124U000463).

An algorithm for determining the adequacy of financing of environmental protection measures in case of payment of an environmental tax has been developed. It was found that in order to assess the adequacy of funding, the amounts of the paid environmental tax and the costs of environmental protection measures should be compared. It is substantiated that the actual volume of financing is insufficient if the amount of the paid environmental tax exceeds the amount of expenses for environmental protection measures. The sufficiency of the financing of environmental protection measures has been established, if the amount of the paid environmental tax and the amount of costs for environmental protection measures are the same. It is substantiated that the highest level of environmental responsibility arises if the amount of costs for environmental protection measures exceeds the amount of the paid environmental tax. It has been established that this level of financing exceeds the amount of estimated damage to the environment and allows for the planned environmental policy and the implementation of environmental protection measures in full in accordance with current needs and projects for the future.

Keywords: ESG reporting, accounting, accounting policy, sustainable development, environmental responsibility.

Постановка проблеми. Європейський вектор розвитку України та поступові кроки до набуття статусу країни-члена Європейського Союзу, необхідність залучення іноземних інвестицій для відновлення вітчизняної економіки під час військового стану вимагають розкриття у звітності як фінансових, так і нефінансових показників. Види звітності та їх змістовне наповнення постійно підлягають перегляду та удосконаленню відповідно до викликів, що встановлюються зовнішніми та внутрішніми факторами середовища функціонування підприємства в умовах сталого розвитку.

Директивою (ЄС) 2022/2464 Європейського парламенту та ради регламентовано, що великі підприємства, а також малі та середні підприємства, за винятком мікропідприємств, які є суб'єктами суспільного інтересу, повинні включати до звіту про управління інформацію, необхідну для розуміння впливу підприємства на питання сталого розвитку, а також необхідну інформацію зрозуміти, як питання сталого розвитку впливають на розвиток, результативність і позицію підприємства [2].

Метою функціонування підприємства є одержання прибутку відповідно до загальновідомого підходу, однак сума одержаного прибутку надає інформацію про поточні можливості фінансування операцій за рахунок власних джерел і не характеризує дотримання принципів сталого розвитку та його екологічну, соціальну і корпоративну відповідальність.

ESG-звітність поєднує три складові: екологічну (використання енергозощаджувальних технологій, оприлюднення виміряних фактичних негативних наслідків у вигляді викидів, скидів, відходів тощо), соціальну (виконання колективних договорів щодо операцій з нарахування заробітної плати, лікарняних та відпускних, допомога громадянам України,

постраждалим у війні, забезпечення їх робочими місцями, благодійна діяльність, волонтерська діяльність тощо) та корпоративне управління (своєчасна сплата податків, виконання зобов'язань перед акціонерами тощо).

Життєвий цикл підприємства неминуче пов'язаний зі зростанням масштабів його діяльності, що вимагає залучення коштів контрагентів: 1) інвесторів, які при прийнятті рішення щодо вкладання коштів аналізують фінансові та нефінансові показники оприлюдненої звітності підприємства в динаміці; 2) кредиторів, які повинні бути повідомлені про поточний фінансовий стан, закономірності змін його складових та можливості погашення заборгованості в разі залучення кредитних коштів.

Потребує детальної характеристики стратегії розвитку змістовного наповнення розділів ESG-звітності в країнах Європейського союзу та їх відповідність вітчизняним нормативним документам. Необхідно з'ясувати порядок формування інформаційної бази бухгалтерського обліку операцій з виконання екологічної, соціальної та управлінської ініціатив для розрахунку показників та їх відображення у ESG-звітності.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Науковцями Лагодієнко О. В. [3], Макаренко І. О. [4], Портним О. В. [6] охарактеризовано стратегічне управління підприємством на основі ESG-критеріїв, особливості соціально відповідального інвестування в сучасних умовах, проблеми формування показників ESG-звітності вітчизняних підприємств.

Макаренко І. О. стверджує, що існують питання, пов'язані із впровадженням критеріїв ESG у діяльність компаній в Україні, а це: 1. Обмежена обізнаність і недостатнє розуміння питань ESG серед українських компаній, інвесторів і регуляторів. 2. Відсутність стандартизованої системи звітності ESG або

інструкцій для українських компаній. 3. Неадекватне розкриття інформації про ESG українськими компаніями через брак ресурсів, досвіду чи стимулів. 4. Слабке дотримання існуючих нормативних актів щодо розкриття інформації та звітності щодо ESG в Україні. 5. Недостатнє висвітлення питань ESG українськими ЗМІ, що обмежує обізнаність громадськості та тиск для більшого розкриття ESG. 6. Відсутність постачальників даних ESG або дослідницьких фірм, які зосереджуються на Україні, що обмежує доступність і порівнянність інформації ESG. 7. Висока політична та економічна нестабільність в Україні, що може створити додаткові ризики та невизначеність для компаній, що працюють у країні, у сфері економіки та безпеки. 8. Обмежений доступ до капіталу та інвестиційних можливостей для компаній, які не відповідають критеріям ESG, що може перешкодити деяким українським компаніям розкривати інформацію ESG [4, с. 90–91]. Неповнота розкриття інформації не дає можливості прийняти рішення про можливість інвестування, оцінити мету створення підприємства: 1) одержувати прибуток тільки для розподілу між акціонерами; 2) забезпечувати дивідендами акціонерів, кондиційними результатами технологічного процесу споживачів, справедливий розподіл премій між працівниками з дотриманням законодавства про працю, оновлення природоохоронних процесів, своєчасне виконання договорів між контрагентами за всіма бізнес-процесами для уникнення фальсифікації фінансової звітності.

Портнім О. В. за результатами дослідження проблематики ціннісно-орієнтованого управління в контексті ESG-філософії було встановлено, що завдяки використанню ESG-критеріїв економічний розвиток компаній не лише демонструє стійке зростання фінансових показників, а й набуває ознак сталості. Стале зростання є ключовою ідеєю сучасної економіки. Важливою категорією ESG-філософії є поняття соціально відповідального інвестування, що поєднує етичні та/або екологічні цілі з фінансовими, передбачає застосування різних підходів соціального скринінгу (вилучення, «найкращий в класі», «галузі майбутнього», оптимізація ризиків, інтегральний підхід) та обмежує інвестиційні альтернативи соціально прийнятними рамками. Соціально відповідальне інвестування разом із корпоративною соціальною відповідальністю є видами соціально відповідального фінансування компанії [6, с. 117]. Для прийняття позитивного рішення про інвес-

тування необхідно з'ясувати: 1) фактичне виконання задекларованих природоохоронних заходів та їх результати щодо зменшення екологічних наслідків діяльності на довкілля; 2) дотримання прав людини на працю та відпочинок на підприємстві; 3) систематичність контролю дотримання ділової етики для запобігання хабарництву і корупції, а також стратегії розподілу чистого прибутку.

Лагодієнко О.В. розкриває характеристики структури ESG-стратегії. ESG має три елементи: екологічний, соціальний та управління. Екологічні критерії враховують те, як корпорація поводить себе як «пастух» навколишнього середовища. Соціальні критерії враховують, як компанія підтримує зв'язки зі своєю робочою силою, постачальниками, клієнтами та спільнотами, в яких вона працює – який вплив вона має на людей на кожному етапі своєї вартості чи ланцюжка поставок. Нарешті, управління стосується керівництва корпорацією, винагороди керівників, аудиту, внутрішнього контролю та прав акціонерів [3, с. 62]. Всі три напрями знаходяться у взаємозалежності, домінування одного з трьох не забезпечить високу оцінку ефективності діяльності підприємства для інвестора, тому слід заохочувати майнові інтереси за результатами виконання бізнес-процесів акціонерів, працівників, управлінського персоналу, забезпечувати високу якість продукції відповідно до вимог покупців та дотримуватися ділової етики при виконанні договорів з постачальниками.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета дослідження – охарактеризувати етапи формування інформаційної системи бухгалтерського обліку для відображення показників у ESG-звітності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Директива (ЄС) 2022/2464 Європейського парламенту та ради регламентує, що ділові партнери підприємств, у тому числі клієнти, можуть покладатися на інформацію про сталий розвиток, щоб зрозуміти та, за необхідності, звітувати про свої ризики та вплив на сталий розвиток у своїх власних ланцюжках створення вартості. Політики та природоохоронні агентства можуть використовувати таку інформацію, зокрема на сукупній основі, для моніторингу екологічних і соціальних тенденцій, для внесення вкладу в екологічні рахунки та для формування державної політики. Небагато окремих громадян і споживачів безпосередньо звертаються до річних звітів підприємств, але вони

можуть використовувати інформацію про сталий розвиток опосередковано, наприклад, розглядаючи поради чи думки фінансових радників або неурядових організацій. Багато інвесторів і менеджерів активів купують інформацію про сталий розвиток у сторонніх постачальників даних, які збирають інформацію з різних джерел, включаючи публічні звіти компаній [2]. Основними користувачами ESG-звітності встановлено дві групи: 1) інвестори або управлінський персонал, який приймають рішення про управління необоротними та оборотними активами; 2) громадські організації. При управлінні необоротними та оборотними активами важливе значення має їх класифікація та методи обліку відповідно до Положення про облікову політику підприємства.

Розглянемо переваги складання ESG-звітності для різних груп контрагентів. Так, Макаренко І.О. визначено чотири переваги розкриття інформації ESG у звітності: фінансові переваги, переваги репутації, переваги управління ризиками та стратегічні переваги [4, с. 89]. Погоджуючись з вченою, вважаємо, що оприлюднення інформації про обсяги утворених відходів, викидів, скидів, суми сплаченого екологічного податку, рентної плати за користування ресурсами та напрями фінансування природоохоронних заходів дозволяють повною мірою окреслити екологічні ініціативи підприємства та його відповідальність за збереження довкілля. Стрімкий розвиток цифрових технологій, додатків Google для командної роботи, поєднання офф-лайн та дистанційного форматів виконання посадових обов'язків працівниками дозволяють здійснювати безперервний контроль за споживанням ресурсів, ходом виконання бізнес-процесів та їх безпечністю, вести облік і контроль якості виконаних робіт (наданих) послуг працівниками з віддаленим доступом до робочого місця. Надаючи інформацію про організацію технологічного процесу з метою досягнення на виході максимально можливого обсягу кондиційної продукції із звітом про фактичні природоохоронні заходи та їх вплив на частку кондиційної продукції, підприємство гарантує покупцям своєчасність поставок та високу якість результатів виробництва. Це робить продукцію конкурентоспроможною і створює фінансові переваги.

Вітчизняні підприємства протягом 2022–2024 рр. вимушені пристосовуватися до роботи в умовах, з одного боку, підвищення цін за електроенергію та, з іншого боку, повітря-

них тривог та щоденних відключень електропостачання відповідно до графіків, що змінюються щоденно. Це призвело до необхідності придбання генераторів, сонячних панелей та інших альтернативних джерел енергії та зміни графіку роботи персоналу для забезпечення безперервного технологічного процесу. Репутація підприємства за таких умов зростає.

Підприємство функціонує постійно з безліччю ризиків. Однак своєчасна сплата екологічного податку, здійснення достатнього обсягу природоохоронних заходів дозволить зменшити екологічний ризик. Надання соціальних гарантій працівникам, забезпечення їх гідними умовами праці, графіком роботи, системою мотивації, підвищення кваліфікації, кар'єрного росту дозволить знизити ризики плинності кадрів.

Якщо розглядати стратегії підприємства за способом досягнення конкурентних переваг, то оприлюднення інформації про соціальну, екологічну та корпоративну відповідальність буде виступати як маркетингова політика при переході від класичної стратегії мінімальних витрат до стратегії концентрації на певному сегменті або групі покупців; або екологічна складова дозволить удосконалити продукт до найвищого рівня кондиційності і перейти до стратегії диференціації.

Десять принципів Глобального договору ООН представлені чотирма напрямками: 1) Права людини (принцип 1 «Ділові кола повинні підтримувати та поважати захист проголошених на міжнародному рівні прав людини», принцип 2 «Ділові кола не повинні бути причетні до порушень прав людини»); 2) Трудові відносини (принцип 3 «Ділові кола повинні підтримувати свободу об'єднань та реальне визнання права на укладання колективних договорів», принцип 4 «Ділові кола повинні виступати за ліквідацію всіх форм примусової праці», принцип 5 «Ділові кола повинні виступати за повну ліквідацію дитячої праці», принцип 6 «Ділові кола повинні виступати за ліквідацію дискримінації у сфері праці та зайнятості»); 3) Довкілля (принцип 7 «Ділові кола повинні підтримувати підхід до екологічних питань, заснований на принципі обережності», принцип 8 «Ділові кола повинні запроваджувати ініціативи, спрямовані на підвищення відповідальності за стан довкілля», принцип 9 «Ділові кола повинні сприяти розвитку і розповсюдженню екологічно безпечних технологій»); 4) Протидія корупції відповідає (принцип 10 «Ділові кола повинні протидіяти всім формам корупції,

включаючи здирництво та хабарництво») [1]. Так, якщо порівняти принципи Глобального договору ООН з напрямками ISG-звітності, то при розкритті екологічного напрямку ISG-звітності слід дотримуватися принципів 7, 8, 9 розділу «Довкілля»; при розкритті соціального напрямку ISG-звітності використовуються принципи 1, 2 розділу «Права людини», принципи 3, 4, 5, 6 «Трудові відносини», а напрямку «Корпоративне управління» ISG-звітності відповідає принцип 10 розділу «Протидія корупції».

В ході порівняння змісту методичних рекомендацій зі складання звіту про управління в Україні та Директиви (ЄС) 2022/2464 з'ясовано наступне:

1. В частині розділу «Екологічні аспекти» в Україні рекомендується розкривати показники, що характеризують: раціональне використання води; управління відходами; викиди парникових газів; споживання енергії тощо [5]. Це відповідає вимогам п. 48 Директиви ЄС щодо досягнення зменшення використання енергії та підвищення енергоефективності [2]. Зменшення обсягів використаної енергії та підвищення результатів бізнес-процесів при зменшенні обсягів використаної енергії буде досягнуте за рахунок зростання продуктивності праці та інших чинників, оскільки витрати на електроенергію є однією із калькуляційних статей витрат кожного з переважної більшості бізнес-процесів підприємства.

Водночас п. 47 Директиви ЄС проголошує, що досягнення кліматично нейтральної економіки вимагає узгодження стандартів обліку викидів парникових газів і взаємозаліку [2], що потребує детального вивчення та закріплення у вітчизняних нормативних документах для подальшого оприлюднення у звітності.

2. В частині розділу «Соціальні аспекти та кадрова політика» звіт про управління в Україні повинен містити інформацію: загальну кількість працівників та частку жінок на керівних посадах; заохочення (мотивацію) працівників; охорону праці та безпеку; навчання та освіту персоналу; рівні можливості працевлаштування; повагу прав людини; заходи з боротьби з корупцією та хабарництвом тощо [5]. В країнах Європейського Союзу велика увага приділяється контролю за недопущенням примусової праці та дитячої праці.

П. 49 Директиви ЄС регламентовано, що інформація, яку підприємства розкривають про права людини, повинна включати інфор-

мацію про примусову працю та дитячу працю в їхньому ланцюжку створення вартості, де це необхідно [2].

3. В частині розділу «Корпоративне управління» рекомендується наводити інформацію щодо: 1) органів управління, їх склад та повноваження, стратегії корпоративного управління; 2) скликання та проведення загальних зборів акціонерів; 3) структури акціонерів та їх частки в акціонерному капіталі; 4) власників цінних паперів з особливими правами контролю та опис цих прав; 5) діяльності підприємства стосовно операцій з власними акціями; 6) основних характеристик системи внутрішнього контролю; 7) дивідендної політики; 8) перспектив розвитку та удосконалення корпоративного управління; 9) політики підприємства стосовно адміністративних, управлінських та наглядових органів підприємства (вимоги до віку, статі, освіти, професійного досвіду, управлінського персоналу, цілі політики її реалізація та результати у звітному періоді тощо) [5].

П. 50 Директиви ЄС регламентовано, що підприємства повинні розкривати інформацію про внутрішній контроль підприємства та системи управління ризиками стосовно процесу звітності про сталий розвиток. Користувачам також потрібна інформація про корпоративну культуру підприємств і підхід до ділової етики, які є визнаними елементами авторитетних рамок корпоративного управління, таких як Принципи глобального управління Міжнародної мережі корпоративного управління, включаючи інформацію про боротьбу з корупцією та хабарництвом, а також про діяльність та зобов'язання суб'єкта господарювання [2].

ESG-звітність, розкриваючи інформацію про екологічні, соціальні та корпоративні (управлінські) аспекти діяльності певною мірою нагадує проєкції системи збалансованих показників: фінансову, внутрішніх бізнес-процесів, маркетингову та розвитку персоналу. Недоліком системи збалансованих показників є те, що не передбачено вирішення конфліктів між контрагентами та підприємством. ESG-звітність розкриває соціальну, екологічну та корпоративну відповідальність підприємства, що окреслює перспективи його розвитку та доцільність вкладення коштів інвесторів і наявність ліквідних коштів для сплати зобов'язань в разі видачі кредиту.

Етапи формування інформаційної системи бухгалтерського обліку для відображення показників у ESG-звітності наведено на рис. 1.

Рис. 1. Етапи формування інформаційної системи бухгалтерського обліку для відображення показників у ESG-звітності

Джерело: власна розробка

Алгоритм визначення достатності фінансування природоохоронних заходів в разі сплати екологічного податку наведено на рис. 2.

Класифікатор операцій для складання ESG-звітності повинен бути регламентований внутрішніми Положеннями про екологічну, соціальну відповідальність та корпоративне управління з подальшим закріпленням в Положенні про облікову політику, в частині активів і зобов'язань, витрат і доходів, фінансових результатів. Велике значення при оцінці даних аспектів діяльності є перелік запланованих конкретних заходів на рік, обсяги їх фінансування в розрізі власних та залучених джерел та вплив на фінансовий стан підприємства. Співвідношення між витратами на окремі екологічні, соціальні та корпоративні ініціативи дозволить з'ясувати чи гармонійно розподіляється фокус уваги серед акціонерів, працівників, управлінського персоналу, покупців. Водночас слід

з'ясувати ризики невиконання екологічних, соціальних та корпоративних заходів, а також встановити можливості для розвитку підприємства в разі справедливого розподілу прибутку на екологічні, соціальні та управлінські ініціативи.

Для встановлення достатності фінансування природоохоронних заходів підприємства слід проаналізувати обсяги викидів, скидів та відходів, що наведені у статистичній звітності, розмір екологічного податку у Податковій декларації екологічного податку. При цьому можуть бути різні варіанти екологічної відповідальності: 1) екологічний податок сплачено, але витрати на природоохоронні заходи не здійснюються; 2) екологічний податок не нараховується відповідно до чинного законодавства, але витрати на охорону довкілля наявні; 3) екологічний податок нараховується і водночас фінансуються витрати на природоохоронні заходи.

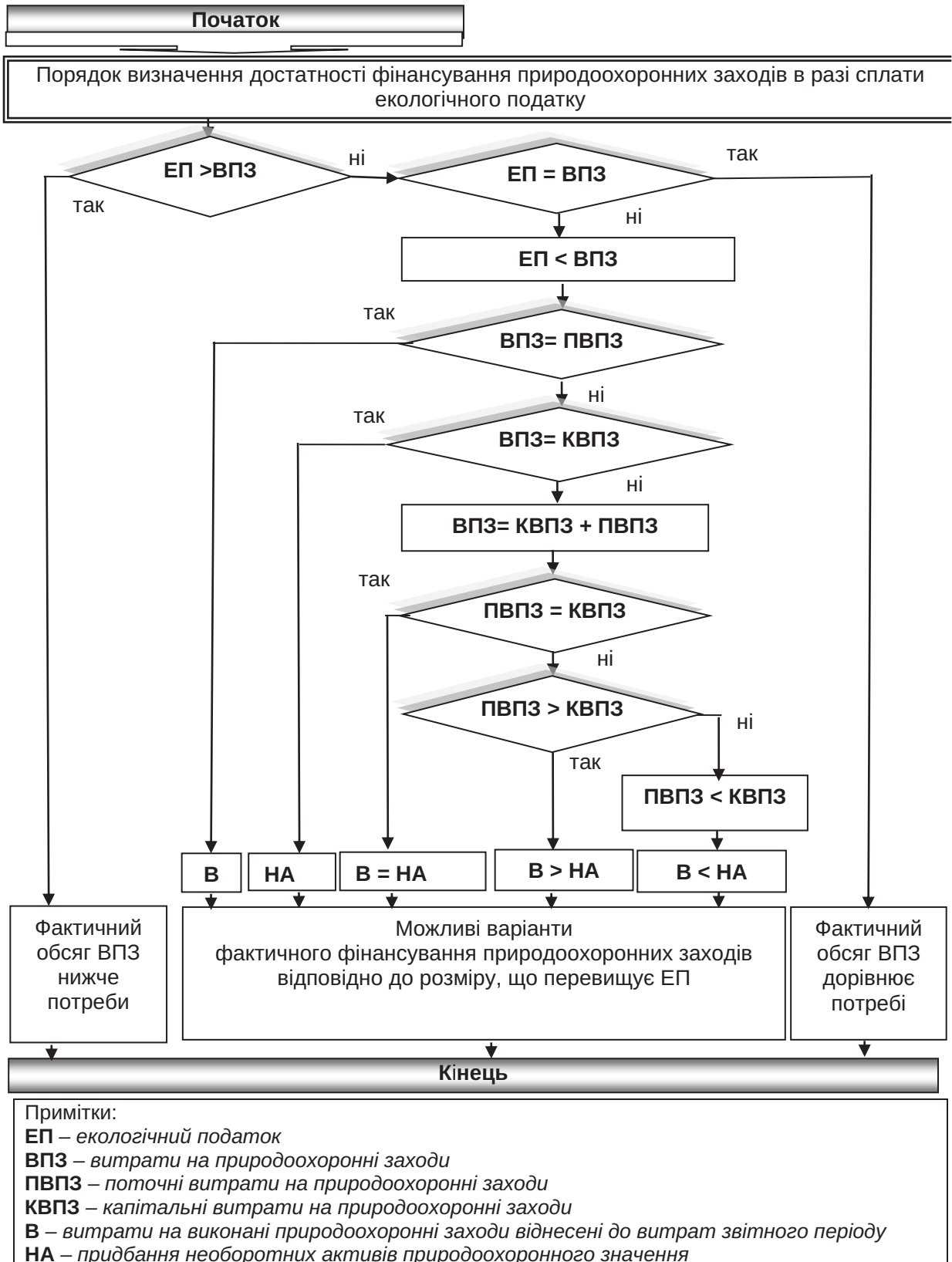

Рис. 2. Алгоритм визначення достатності фінансування природоохоронних заходів у разі сплати екологічного податку

Джерело: розробка автора

Висновки. В результаті дослідження облікового забезпечення формування показників ESG-звітності відповідно до інформаційних запитів користувачів з'ясовано наступне:

1. Методичні рекомендації щодо змістовного наповнення розділів звіту про управління в Україні неповною мірою розкривають вимоги Директиви ЄС до ESG-звітності. Розділ «Екологічні аспекти» повинен містити інформацію про вплив клімату на діяльність підприємства та навпаки, можливі ризики результатів діяльності підприємств внаслідок зміни клімату та можливості утримувати конкурентні позиції та масштаби діяльності в разі різних кліматичних сценаріїв. Одним з кліматичних сценаріїв може бути зміна (збільшення або зменшення) тривалості сезонного періоду з максимальними продажами підприємства, яке займається сезонними видами діяльності. Ця ситуація вирішується підготовкою підприємства до запуску виробництва та реалізації в сезонний період заздалегідь на основі врахування середньої тривалості сезонного періоду за попередні звітні періоди. Розділ «Соціальні аспекти та кадрова політика» звіту про управління повинен містити також інформацію про примусову працю та дитячу працю в їхньому ланцюжку створення вартості. Розділ «Корпоративне управління» звіту про управління слід доповнити інформацією про корпоративну культуру, боротьбу з корупцією та хабарництвом, а також підхід до ділової етики.

2. В результаті дослідження охарактеризовано наступні етапи формування інформаційної системи бухгалтерського обліку для відображення показників у ESG-звітності: 1) Затвердження внутрішніх регламентних документів на підприємстві для формування показників ESG-звітності; 2) Визначення класифікатора операцій щодо виконання екологічних, соціальних та управлінських ініціатив, що будуть відображені в обліку, та узагальнені в ESG-звітності; 3) Затвердження в Положенні про облікову політику обраних оптимальних варіантів з передбачених чинних законодавством підходів до обліку активів, власного капіталу та зобов'язань, витрат та доходів для оптимізації податкових розрахунків.

3. Існує три варіанти для оцінки достатності фінансування на основі порівняння суми сплаченого екологічного податку та витрат на природоохоронні заходи: 1) Фактичний обсяг фінансування недостатній, якщо розмір сплаченого екологічного податку перевищує суму витрат на природоохоронні заходи; 2) Фактичний обсяг фінансування достатній, якщо розмір сплаченого екологічного податку дорівнює сумі витрат на природоохоронні заходи; 3) Фактичний обсяг фінансування вище норми, якщо розмір сплаченого екологічного податку менше суми витрат на природоохоронні заходи.

Перспективами подальших досліджень є удосконалення методики аналізу ESG-звітності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- Десять принципів Глобального договору ООН. URL: <https://globalcompact.org.ua/desjat-principiv-gd-oon>
- Директива (ЄС) 2022/2464 Європейського парламенту та ради від 14 грудня 2022 року внесення змін до Регламенту (ЄС) № 537/2014, Директиви 2004/109/ЄС, Директиви 2006/43/ЄС та Директиви 2013/34/ЄС щодо корпоративної звітності про сталий розвиток. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022L2464>.
- Лагодієнко О. В. Актуальні аспекти розвитку ESG-стратегії для підприємства. *Бізнес-навігатор*. 2022. Вип. 3. С. 61–65. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2022_3_13.
- Макаренко І.О. Інкорпорація ESG-критеріїв у діяльність компаній у контексті їх інвестиційного скринінгу. *Економіка, управління та адміністрування*. 2023. № 2. С. 86–93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhdtu_econ_2023_2_15
- Методичні рекомендації зі складання звіту про управління: затверджено Наказом Міністерства фінансів України: станом на 07 грудня 2018 року: № 982. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18>
- Портний О. В. Сутність, методи та моделі esg-інтегрованого аналізу цінності транспортної компанії. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2021. № 74. С. 110–120. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2021_74_16

REFERENCES:

- Desiat pryntsyviv Hlobalnoho dohovoru OON. Retrieved from <https://globalcompact.org.ua/desjat-principiv-gd-oon> (in Ukrainian)

2. Direktiva (YeS) 2022/2464 Yevropejskogo parlamentu ta radi vid 14 grudnya 2022 roku vnesennya zmin do Reglamentu (YeS) № 537/2014, Direktivi 2004/109/YeS, Direktivi 2006/43/YeS ta Direktivi 2013/34/YeS shodo korporativnoyi zvitnosti pro stalij rozvitok. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022L2464> (in Ukrainian)

3. Lagodiyenko O.V. (2022) Aktualni aspekti rozvitku ESG-strategiyi dlya pidpriyemstva [Current aspects of ESG strategy development for the enterprise]. *Biznes-navigator – Business navigator*, vol. 3, pp. 61–65. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2022_3_13 (in Ukrainian)

4. Makarenko I.O. (2023) Inkorporaciya ESG-kriteriyiv u diyalnist kompanij u konteksti yih investicijnogo skringingu [Incorporation of ESG criteria into the activities of companies in the context of their investment screening]. *Ekonomika, upravlinnya ta administruvannya – Economy, management and administration*, no. 2, pp. 86–93. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhdtu_econ_2023_2_15 (in Ukrainian)

5. Metodichni rekomendaciyi zi skladannya zvituv pro upravlinnya: zatverdzheno Nakazom Ministerstva finansiv Ukrayini: stanom na 07 grudnya 2018 roku: no. 982. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18> (in Ukrainian)

6. Portnij O. V. (2021) Sutnist, metodi ta modeli esg-integrovanogo analizu cinnosti transportnoyi kompaniyi [The essence, methods and models of esg-integrated analysis of the value of a transport company]. *Visnik ekonomiki transportu i promislovosti – Herald of the economy of transport and industry*. no. 74. pp. 110–120. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2021_74_16 (in Ukrainian)